

Medvedek Capljač.

Zgodba za najmlajše.

Ilustriral Fr. Košir.

4.

Mati ni mogla zmeraj ostajati doma. Izročila je malčke Capljaču.

»Da jim kaj ne narediš!« mu je zapretila.

Obljubil je, da bo priden.

In tako je Capljač postal pestun.

Sprva so ga medvediči prav zabavali. Bil je velik, a se je še vedno rad nekoliko poigral. In so bili tako zelo ljubki vsi trije, bratca in sestrice.

Dal jim je imena. Bratca, ki je imel široke šapice, je imenoval Šaparja. Drugega, ki je imel črnkast gobček, Švedrača. Zato, ker je švedral z nogami, kadar je hodil. Sicer pa sta si bila bratca tako zelo podobna. Sestrica je bila zelo majhna. Klical jo je za Cmokačko. Zaradi tega, ker si je rada lizala tace in pri tem glasno cmokala.

Medvediči so se venomer valjali po tleh in moleli noge v zrak. Bili so še zelo mladi in niso znali drugega. To pa je bilo zelo malo. Capljač jim ni bil samo za varuha. Bil jim je tudi za učitelja. Seznanil jih je z vsemi skrivnostmi medvedarske učenosti.

Plezati po materinem hrbtu na glavo in od tam poskakovati na tla. Plesati po očetovem kožuhu. Se gristi v ušesa, v tace, a seveda tako, da ni preveč bolelo. Trkljati se po bregu do prvega drevesa. Plezati na lesniko in od tam poskakovati na zemljo.

Bratca sta bila dobra učenca. Takoj sta si vse zapomnila. Cmokačka pa je bila trde glave. Vsako stvar ji je bilo treba trikrat ponoviti. Povaliti se po bregu, to je že znala. Toda ko je poskočila s prve veje lesnike, se je potolkla. In ni bilo konca njenega vekanja.

Capljač se zlepa ni naveličal igre. Toda iz dneva v dan mu je postalo dolg čas pred brlogom. Zahotelo se mu je, da bi šel v gozd. Odkar je bil z očetom tako daleč, se ni bal iti nekoliko dalj od doma. Posebno ne, ker je imel družčino.

Mali trije so se mu upirali. Posebno Cmokačka. Ni hotela daleč od brloga.

»Jagode bo mo zobali,« jim je obljubljal.

Dali so se pogovoriti.

Cmokačka je težko hodila. Z njo je bil pravi križ. Capljač jo je po-grabil in nosil kot vrečo. Šapar in Švedrač sta se prekopicovala za njima.

Medvediči so vriskali od veselja. Zdaj so spoznali, da ni samo Huda luknja na svetu. Srečali so živali, ki jih še nikoli niso videli. Našli so jagode in jih pridno obirali. Capljač je iztaknil čmrlje. Medvediči so prvič pokusili med. Oblizovali so si gobčke in tace. Šapar je našel gobe, s Švedračem sta se stepala zanje. Vsi štirje so se spravili nad neko mravljišče in ga razgrebali.

Medvedičem so se na vsak korak odpirala nova čuda.

Srečali so soseda Kosmatina.

»Čigavi ste?« jih je vprašal.

»Godrnjavsevi. Ta je Cmokačka. Ona dva sta Šapar in Švedrač, jaz sem pa Capljač.«

»Da se ne boste izgubili,« je rekel sosed.

Res, zašli so bili daleč od doma. Medvediči so se utrudili. Postali so sitni. Švedrač je tožil, da ga bolijo tace in da ne more več hoditi. Capljač je postavil Cmokačko na tla in nosil Švedrača. Tedaj pa je vekala Cmokačka.

Tudi šaparju ni bilo po volji, da Capljač nosi švedrača. Tožil je, da tudi njega bolijo noge.

Capljač se je razjezil. Postavil je tudi švedrača na tla. Jokali so vsi trije. Priložil je vsakemu po dve zaušnici.

Tedaj šele je bilo krika. Capljač se je zbal, da ga bodo zatožili materi.

»Če boste tiho, dobite jutri še medu,« jim je obljubljal. »Veliko medu, medu, medu!«

In res, bili so tiho.

Capljaču je péstovanje že presedalo. Vlačiti Cmokačko od jutra do večera, to ni nikaka zabava. Sestrica je rasla in postajala težka. Bila je od dne do dne težja. Bilo mu je žal, da ni odšel po svetu. Zavidal je Hlačarja. Njemu ni treba péstovati. Sprehaja se po gozdu, liže med in lovi živali. Morda ima že svoj brlog.

Težko je vzdihnil.

Šapar in švedrač sta mu bila hudó zamerila zaušnice. Nič več se nista hotela z njim igrati. Še pogledala ga nista, ko ju je zopet vabil v gozd. Nista hotela medu, ki jima ga je bil obljubil. Sama sta se valjala pred brlogom. Plezala sta na lesniko, prevračala sta kozolce.

Capljač se zaradi tega ni jokal. Če nočeta njegovega váruštva, prav. Njemu je tudi tako dobro. Prav za prav mu je bilo celo po volji. Da bi le Cmokačka ne bila tako razvajena. Prav nič se ni hotela sama igrati. Vedno se mu je obešala na hrbet.

In ničesar ni pozabila.

»Med, med,« je sitnarila.

Capljač si jo je naložil in odšel z njo v gozd.

Delal se je, kakor da išče čmrlje. Prav za prav jih je res iskal. Pa najti jih ni bilo tako lahko, kot si je mislila Cmokačka. Čmrlji ne gnezdiijo za vsakim grmom. Še manj čebele. Saj bi se tudi sam rad nalizal medu.

Čmrljev ni bilo.

»Med, med,« je vpila Cmokačka.

»Počakaj!« se je Capljač razjezil.

Dosegla sta obširno jaso sredi gozda. Na nji so stala drevesa. Bile so drobnice. Toda sadje je bilo še drobno in zeleno. Prav za prav bi ne bil smel na tisto jaso. Oče mu je bil prepovedal hoditi tja. Lahkó ga sreča človek. Toda Capljač se ni dosti zmenil za to. Človek se mu je zdel tako majhen in smešen. Poleg tega je moral Cmokački poiskati »čmrljev«. Naj se naliže medu.

Nekaj časa je vohal okoli, nato je pokazal pod grivo.

»Tam je med,« je rekel.

»Daj, daj!«

»Sama si ga vzemi! Jaz ga ne bom.«

Cmokačka je bila zadovoljna. Sama bo lizala med. Poškilila je pod grivo. Res, nekaj je gledalo izpod trave. Iztegnila je šapko, s kremplji je dregnila v gnezdo. Bile so ose. Kar tako ji je zašumelo okoli glave. Do kože ji niso mogle, saj je imela že dolgo dlako. Toda pikale so jo na gobček in na podplate. Silile so ji celo v uho.

»Capljač!« je vpila. »Capljač!«

Toda Capljač je bil zloben medvedič. Tresel se je od smeha in se s šapami tepel po trebuhu.

»Jej med, jej!« je kričal.

Cmokačka pa je hudo vekala. Imela je ves zatekel gobček, ko jo je prinesel domov.

»Kaj ji je?« je vprašala mati.

»Ose so jo opikale,« je povedal Capljač.

»Kje pa sta bila?«

»Tam... tam... pri drobnicah,« je Capljač izjecljal.

Mati mu je pošteno izprašila kožuh. Capljač ni bil nikoli prej tako zelo tepen. Malo je manjkalo, pa bi jih bil dobil tudi od očeta.

»Človek da bi te srečal, pa bi imel,« je rohnел Godrnjavs. »Nazadnje jo boš vlekel še do kolovoza... Kar poizkusi!« mu je zapretil.

Mati je čehljala Cmokačko in ji je lizala dlako.

»Uboga moja Cmokačka!« jo je milovala. »Prav tega bi bilo treba, da bi te našel človek. Ne bi mogla živeti, ako bi vedela, da te vlačijo po sejmihi...«

Capljač se je praskal po kožuhu. Vse ga je bolelo. Poslušal je očeta in si je mislil: pa prav nalašč pojdem do kolovoza... Bil je svojeglaven medvedič.

5.

Ponoči so mu prišle drugačne misli.

Premetaval se je na ležišču in ni mogel spati. Mati je imela trdo šako. Bolel ga je hrbet, tudi eno lice mu je bilo zateklo. To se mu je hudó zamerilo. Bil je užaljen v dno duše. Ne bo več za pestuna. Biti za pestuna je celo sramotno za medvediča.

Sklenil je, da bo hodil z očetom na lov.

Zjutraj je povedal svojo namero Šaparju in Švedraču. Le Cmokačke ni pogledal.

»Kaj si dejal?« ga je vprašala mati.

»Z očetom pojdem,« je odgovoril. »Ne boste me več topli zaradi Cmokačke, ki bi se samo péstovala in med lizala.«

Godrnjavs je nekaj zamrmral.

»Pa naj gre,« je rekla Momljačka. »Saj doma tako ni za nobeno rabo.«

Capljač je zadnje čase spoznal, da ga mati nima več tako rada kot nekdanj. Zdaj ni bil več najmanjši. Trije so bili mlajši od njega. Najmanjša pa Cmokačka.

»Jaz ga ne maram pod nogami!« je zabrundal oče. »Vse živali mi bo splašil, ker ne zna biti tihó!«

»Pojdem pa po svetu!« se je skremžil Capljač.

Godrnjavs se je zamislil.

»No, pa pojdi z menoj!« se je omehčal. »Na poizkušnjo. A glej, da boš tihó!«

Capljač je obljubil, da ne bo niti zinil. Odšla sta proti planini.

Ko sta dospela, se je Godrnjavs ustavil med poslednjimi drevesi. Potuhnil se je za nizko grmovje. Capljač je počenil poleg njega.

Gledal je navzdol, po golem pobočju. Trava, trava, sama trava. Po travi so se pasle ovce. Veliko ovác, cela čreda. Ob veliki skali so sedeli pastirji. Poleg pastirjev so ležali psi.

»Kaj je tisto?« je vprašal Capljač.

»To so pastirji. Ljudje, ki varujejo ovce, se imenujejo pastirji. Včasih so zelo hudi.«

»Ne, ne. Kaj je tisto na štirih nogah?«

»To so volkovi, ki hodijo s človekom. Imenujejo jih pse. Niso močni, zato se jih ne boj! Toda če te zavohajo, zavpijejo na vse grlo. Tako izvedo pastirji, da si v bližini. Glej, eden izmed ljudi ima tudi pihalik. Lahko te pokadi.«

Veter je pihal z gore v dolino, zaradi tega psi niso zavohali medvedov. Toda do Godrnjavsa in Capljača je prihajal duh ovčjega mesa. Gobca sta se jima kar tresla, svetile so se jima oči.

Capljač je bil od nestrpnosti ves iz sebe. »Ali naj planem?«

»Norec! Ali ne vidiš, da so ovce predaleč? Preden pritečeš do njih, te človek pokadi. Takoj si mrtev. Počakati morava, da pridejo blizu. Nato pa po ovci in takoj v gozd.«

»Katero naj zgrabim?«

»Tepček! Tisto, ki ti bo bližja.«

Čakala sta, čakala, da ju je vse bolelo, toda ovce se jima niso približale. Zaman so jima tekale sline. Tudi se ni nobena oddaljila od črede. Pomikale so se zdaj tja, zdaj sem. Bile so ko velik, bel oblak.

Dolgo je trajalo, da so se približale gozdu. Toda ne tam, kjer sta jih čakala Godrnjavs in Capljač.

Pastirji so zakurili ogenj. Psi se niso ganili.

»Z menoj!« je zamomljal Godrnjavs. »Le glej, da ne boš delal šuma!« Plazila sta se ob grmovju ob robu gozda.

»Oče!« je poklical medvedek.

»Kaj hočeš?«

»Ali naj vzamem eno ovco ali dve?«

Godrnjavs bi ga bil najrajši udaril.

»Še ene ne boš mogel nesti. Zdaj pa tiho!«

Grmovje je bilo nizko. Vmes so ležale ozke trate. Medveda sta se plazila prihuljeno. Posebno Godrnjavs, ki je bil večji. Bal se je, da pastirji ne opazijo njunih kosmatih hrbtov. Capljač je drsal z gobcem čisto pri tleh.

Nenadoma se je ustavil. Zavohal je bil čmrlje. In kar je res, je res, Capljač je bil velik požeruh na med. Še večji kot Cmokačka. Le zadišal mu je, že je bilo dovolj, da je pozabil na ovce. In na nevarnost.

Dvignil je glavo.

»Oče, čmrlji!« je zakričal.

Bila sta že blizu črede. Na medvedkov krik so se ovce preplašile. Vse hkrati so planile navzdol. Psi so zalajali. Pastirji so zgrabili za palice. Kričali so iz vsega grla in grozili.

»Lepo si mi skuhal!« se je razhudil Godrnjavs. »Beživa!«

Še toliko ni utegnil, da bi sinu priložil zaušnico. Tekel je, kar so ga nesle noge. Capljač pa za njim. Pozabil je celo na čmrlje. Zavedel se je, da jima gre za kožo. Grmovje se je lomilo pod njima. Da bi le dosegla gozd!

Medvedek se je ozrl po planini. Videl je pastirja s pihalnikom. Posvetilo se je, počilo in se zakadilo.

Capljač se je prevalil na hrbet. Vse štiri šape je pomolel od sebe.

Godrnjavs je pristopil in povohal sina. Morda je samo ranjen. Ni se zmenil za nevarnost, hotel mu je pomagati.

Tedaj je Capljač odprl gobček.

»Ali sem mrtev?« je vprašal.

V odgovor je oče dvignil šapo. Capljač pa na noge in v gozd. Godrnjavs za njim. Tedaj nista več tekla pred pastirji. Pozabila sta nanje. Capljač je bežal pred očetovo jezo. Godrnjavs pa za sinom, da mu poplača za čmrlje in za vse ostalo.

Capljač je tekel naravnost domov.

Ce bi oče ne bil imel tako težkih nog, bi ga bil gotovo dohitel. Že tako je bil tik za njim. Medvedek se je ozrl. Joj, ne bo mu je unesel.

Medvedič je splezal na lesniko. Ko je bil na peti veji, je zagledal očeta na prvi. Plezala sta od veje do veje. Capljač se je potegnil prav v vrh. Tja gori se Godrnjavs ni upal. Lahko bi se vrh ulomil, nato bi oba treščila na zemljo.

Splezal je nazaj na tla.

»Le počakaj!« je zapretil sinu s šapo. »Boš že prišel doli, ko boš lačen!« In je nastala noč, svetil je mesec, toda medvedek si še vedno ni upal z lesnike.

6.

Nastalo je jutro. Godrnjavs je prišel iz brloga in si pretegnil ude. Po strani je poškilil na lesniko. Capljača ni bilo več v njenem vrhu. Kam neki je šel ta nepridiprav? Prav za prav ga je bila že minila najhujša jeza. Zazehal je in odšel z doma.

Tedaj šele si je Capljač upal iz grma, v katerem je bil prenočil. Gledal je za očetom. Zdaj ga je spoštoval in občudoval. Loviti mora od jutra do večera in to ni lahka stvar. Pri tem ne utegne misliti niti na med. Ne, on že ne pojde več na lov. Njemu je med ljubši od ovác.

Ostal je za pestuna.

Cmokača se ga je zopet oklenila. Res, da storjene krivice še ni pozabila. Tudi gobček ji je bil še vedno zatekel. Toda nihče je ni znal tako lepo nositi kot on. In ona je tako zelo nerada hodila. Poleg tega je Capljač vedel za maline in za jagode. Tako rada je zobala.

Tistega dne je imel Capljač posebne načrte. Oprtal si je Cmokačko in jo je odnesel v gozd.

»Po med greva,« ji je rekel.

»Ne, ne, med ne,« se je kremžila Cmokačka.

Bala se je ôs. Medu ne bo več jedla.

»Nič medu, nič,« jo je tolažil. »Človeka bova videla. Človeka.«

»Človeka?«

Bila je vesela. Cmokačka ni vedela, kaj je to — človek. Mordà je kaj sladkega za njeno grlo.

Capljač se je bil namenil h kolovozu. Ni dobro poznal poti, toda vodil ga je nos.

Ali mu ni bil oče prepovedal hoditi tja? Pač. Toda naš medvedek je bil neposlušen sinček. Ne da bi hotel prav nalašč kljubovati, o ne! Gnala ga je radovednost. Še enkrat je hotel videti človeka čisto od blizu. Zdaj se ga ni več bal. Oče mu je rekel, da bo takoj mrtev, če ga pokadi s pihalnikom. Pa ni bil mrtev. Še bolelo ga nič ni.

Hodil je dolgo, dolgo. Cmokačka se je že naveličala.

»Kje je človek?«

»Počakaj malo! Kmalu ga boš videla. Pihalnik nosi čez ramo. Pokadi te, pa si mrtva.«

»Mrtva?«

Cmokačka vsega skupaj nič ni razumela. Bila je zelo neumna.

Slednjič sta dospela. Počenila sta za grmovje. Skozi veje sta gledala na pot in čakala.

Nič. Cmokačka se je naveličala.

»Jagode!« je zasitnarila.

»Jagode? Brž! Počakaj!« je Capljač iznenada napel ušesa. »Ali slišiš?«

Slišala je. Po kolovozu se je približeval ropot. Bil je vedno bližji, vedno glasnejši. Capljača je kar mrzlo spreletelo po telesu. Pobegnil bi bil, a se ni mogel geniti. Tudi Cmokačka je bila prestrašena. Privijala se je k njemu in ga grabila za dlako.

Na kolovozu se je prikazalo nekaj, česar Capljač še nikoli ni videl. Tudi se ni spominjal, da bi bila oče in mati kdaj govorila o tem. Bilo je leseno in se je pri tleh vrtelo. In tisto leseno je vlekla žival, ki je bila večja kot medved. In na tistem lesenem, vrtečem se, je sedel nekdo, ki je

bil podoben človeku. Pa menda ni bil človek, ker ni stal na dveh nogah. Iz ust se mu je kadilo.

Medvedek je pogledal Cmokačko. Sestrica še nikoli ni imela tako velikih oči. Da bi ne zakričala, ji je s šapo zapiral gobček.

In nato je vse skupaj izginilo za ovinkom.

Medvediča sta si zopet upala dihati.

»Ali je bil človek?« je vprašala Cmokačka.

»Ne vem,« je odgovoril Capljač.

Po njegovem je to moralo biti nekaj strašnejšega kot človek s pihalnikom.

»Domov!«

Cmokačka ni hotela več ostati tam. Tudi Capljač je imel dovolj. Hotel je oditi. Toda tedaj je zagledal nekaj drugega. Kar nenadoma se je bilo prikazalo izza drevja. Prihajalo je po poti.

»Tiho!« je zapretil Cmokački.

Pridrževala sta sapo.

Zdaj je res prihajal človek. Lahko ga je bilo spoznati, ker je hodil po dveh nogah. Pihalnika ni imel, torej ni bil zelo hud. Na nogah je nosil kratke hlače, a na glavi koničast klobuk. Na klobuku se mu je zibalo fazanovo pero. Dolgi lasje so mu padali prav na ramena. V rokah je nosil bič. Pod pazduho pa nekaj, kar je bilo podobno mehu.

Toda to ni bilo vse. Capljač bi se ne bil človeku tako čudil. Saj ga je že videl. Za človekom je capljalo nekaj drugega na štirih nogah. Nekaj takega, kar je Capljač videl vsak dan. In vendar je prav zaradi tega najbolj širil oči.

Bil je medved.

Prav tak medved kot sta bila njegov oče in njegova mati. Prav tak kot sosod Kosmatin. Le da je bil zelo mršav. Gotovo je bil že zelo star,

saj je le stežka prekladal podplate. Gobec je nosil nizko pri tleh, kakor da voha za človekom, ki ga vodi. Oči so mu gledale žalostno, potrto. V nosnem hriplju mu je tičal obroček. Za obroček je bila pritrjena veriga. Konec verige je bil v človekovih rokah. Vodil je medveda kot psička.

Capljač ni nehal zijati. Zdelo se mu je, da mora biti človek vendarle strašno močan. Ulovil je medveda in ga vodi po svetu.

»Ata!« je poklicala Cmokačka.

»Molči, saj ni ata!« jo je bratec rahlo udaril po gobcu. »Boš tiho!«

Stari medved ju je najbrže slišal. Morda ju je tudi zavohal. Oči so se mu veselo zasvetile. Gobec je obračal v grmovje. Ustavil se je in vlekel za verigo. Bilo je videti, da se upira in noče dalje.

Človek se je razjezil. Ošvrknil je medveda z bičem.

»Hej, Plešimož!« je zakričal. »Kaj ti je palo v glavo, mrcina stara?«

Medved se ni več upiral. Šel je dalje.

Človek in žival sta izginila za ovinkom.

Tedaj je Capljač skočil na nóge. Pograbil je Cmokačko in tekkel z njo, kar so ga nesle šapice.

Bilo ga je strah. Ni vedel, kaj naj si misli o tem, kar je videl. (Dalje.)

S. P.:

Cigančkov sveti večer.

*Tin — tan,
struna razglašena,
poj mi pesem
o nebesih,
o Detetu božjem
v tihih jasih.*

*Tin — tan,
Dete sveto
se smehlja mi,
ker ga boža
mehka pesem
uspavanka.*

*Tin — tan,
tihi veter,
v vetru pesem —
bolna prošnja,
tak je sveti
moj večer.*

Peter Krizman:

Jezušček — ubožec.

*Vi, ubogi bratci,
revne ve sestrice,
čujte zdaj novice:
Bratca smo dobili.
V noči sred tišin,
v revni štalici
se rodil kraljev je Sin,
naš novi Bratec.*

*Ah, ne govorite,
da so vaši bratci
revni le ubožci,
ne sinovi kraljev.*

*Bratca smo dobili.
V noči sred tišin,
v revni štalici
se rodil je božji Sin,
brat Jezušček — ubožec.*

S. P.:

V belem mraku.

Sneži.

*Snežinka, bela zvezda, poletava
rahlo v tihi mrak.*

Na okno trka njen svetli blesk

in vabi v daljo belih cest.

Njen mehki dih poljubi lica —

o, vse tihe želje z njo so pohitele.